

Paraša: Va-jece

7 512 písmen

2 021 slov

148 veršů

235 řádek

Žádná micva

וּלְבֹן הַלֵּךְ לְגִזּוֹ אֶת־צֵאֲנוּ וַתִּגְנַב רַחֵל אֶת־הַתְּרָפִים
אֲשֶׁר לְאִבֶּיהָ:

A když Lavan odešel stříhat svůj brav, ukradla Rachel bůžky svého otce.

Sidra pro tento týden: Va-jece**1. alija (Be-rešit 28:10–22)**

Ja'akov opustí Be'er Ševu. Po cestě do Charanu musí přenocovat v divočině a zdá se mu sen – spatří v něm žebřík, který sahá od země až do nebes a andělé po něm vystupují a sestupují. Bůh Ja'akovovi oznámí, že zdědí kenaanskou zemi a bude mít mnoho potomků. Když se Ja'akov probudí, zjistí, že spal na svatém místě a postaví na něm oltář.

Ja'akovův sen je jedním z nejznámějších snů v Tóře, který vybízí k množství výkladů. Máte nějaký oblíbený? Je podle vás možné dnes snům přikládat nějaký význam?

2. alija (29:1–17)

Ja'akov se vydá dále na východ. Nakonec dojde ke studni zakryté velkým kamenem. Místní pastevci řeknou Ja'akovovi, že se blíží Rachel, dcera jeho strýce Lavana. Ja'akov odvalí kámen a napojí její stádo.

3. alija (29:18–30:13)

Ja'akov si chce vzít Rachel za ženu a nabízí Lavanovi, že bude za ni sedm let u Lavana sloužit. Lavan naoko souhlasí, ale když po sedmi letech Ja'akovovy služby dojde ke svatbě, Ja'akova podvede a podstrčí mu místo Rachel její starší sestru Leu. Lavan nicméně souhlasí s tím, aby si Ja'akov vzal o týden později Rachel s tím, že mu bude Jaakov sloužit dalších sedm let. Bůh vidí, že Lea narozdíl od Rachel není milovaná – rozhodne proto, že Lea bude požehnána dětmi, zatímco Rachel zůstane neplodná. Lea porodí Ja'akovovi první čtyři syny: Reuvena, Šimona, Leviho a Jehudu. Rachel žárlí na svou sestru a dá Ja'akovovi svou služku Bilhu, aby rodila děti místo ní. Bilha porodí Dana a Naf-taliho. Lea, v obavě, že by se od ní její manžel odvrátil, dá Ja'akovovi svojí služku Zilpu, která porodí Gada a Ašera.

Vzpomenete si ještě na příběh Ley v dafu Toldot 5761? V čem vidí komentátoři paralely mezi dvojicemi Esav/Ja'akov a Lea/Rachel? Co podle vás prolétlo Ja'akovovi hlavou ráno po první svatební noci? Myslíte, že si třeba vzpomněl na to, za jakých okolností získal požehnaní od svého otce?

4. alija (30:14–27)

Re'úven najde *dudaim* a přinese je své matce Lee. Rachel Re'úvena o *dudaim* požádá, což Lea odmítne s tím, že jí už Rachel sebrala manžel. Rachel jí navrhne, ať si vyměnou za *dudaim* vezme na jednu noc Ja'akova. Po této noci Lea opět počne a porodí pátého syna Jisachara a po něm ještě šestého, posledního syna Zvuluna. Posledním dítětem, kterého Lea porodí, je dcera Dina. Nyní se Bůh konečně rozpomene na Rachel, ta počne a porodí Josefa. Po jeho narození Ja'akov strýce žádá, aby se po čtrnácti letech práce mohl vrátit do své země, což Lavan odmítá.

5. alija (30:28–31:16)

Mezi Lavanem a Ja'akovem to začíná skřípat. Lavan požádá Ja'akova, aby si sám zvolil svou mzdu. Ja'akov odvětlí, že si vezme všechna pruhovaná, hnědá a strakatá zvířata, která se v jemu svěřeném stádu narodí. Lavan souhlasí, ale pokusí se Ja'akovův podíl zmenšit tím, že ze stáda, které Ja'akov bude mít na starost, vezme všechna strakatá zvířata a přidělí je svým synům, zatímco Ja'akovovi zůstanou jen zvířata bílá. Díky zázraku ale Ja'akovova zvířata začnou rodit strakatá a pruhovaná mláďata a Ja'akov velmi zbohatne, ale slouží u Lavana dalších šest let. Lavanovi synové obviňují Ja'akova, že se obohatil na úkor jejich otce. Bůh řekne Ja'akovovi, aby se vrátil do Kenaanu. Ja'akov se o situaci poradí s oběma svými ženami. Postěžuje si, že se ho Lavan snažil několikrát podvést, a že i kvůli tomu je rozhodnut odejít. Rachel i Lea s odchodem souhlasí.

Z čeho pramení přesvědčení Lavanových synů, že se Ja'akov obohatil na úkor jejich otce? Neměl snad s Lavanem dohodu? Přečtěte si, co na Ja'akovův nápad odejít říkají obě jeho ženy.

6. alija (31:17–42)

Ja'akov tajně odejde z Padanu Aramejského – Lavan se to dozví až o tři dny později. Vyrazí za Ja'akovem a dožene ho až u Gileádu. Bůh se Lavanovi zjeví ve snu a varuje ho, aby se Ja'akovovi neopovažoval ublížit. Lavan vyčte Ja'akovovi, že uprchl, nenechal ho rozloučit se s jeho dcerami a vnuky, ale také že ukradl jeho bůžky. Ja'akov toto obvinění odmítá, protože netuší, že Rachel bůžky svého otce skutečně vzala a sedí na nich. Ja'akov se zároveň hájí před Lavanem – po celou dobu u něj poctivě pracoval, díky němu Lavan prosperoval a především Lavanovi připomíná, že ho podvedl a donutil ho pracovat čtrnáct let za jeho dvě dcery a šest let za jeho stádo.

Proč podle vás Rachel sebrala bůžky svého otce?

7. alija (31:43–32:3)

Lavan navrhne novou smlouvu mezi ním a Ja'akovem. Tuto smlouvu bude symbolizovat kamenný pomník, nazvaný val svědectví, který ani Lavan, ani Ja'akov nesmí v budoucnu překročit se zlým úmyslem. Lavan přísahá při Bohu Avrahama a Nachora, Ja'akov při bázní Jicchakově. Lavan se ráno rozloučí s Ja'akovem a odchází do Aramu.

Haftara (Hošea 11:7–11, 12:1–12 12:13–14:10)

V textu haftary Bůh vybízí Izrael k pokání a chválí Jehudu za to, že byl věrný Hospodinu a zároveň připomíná Ja'akovův příběh a jeho zásluhy – jak se svého bratra při narození držel za patu a jak zápasil s Bohem.

Úhel pohledu

„Budu Jisra'eli jako rosa, rozkvetete jako lilie a zapustí své kořeny jako Levanon“ (Hošea 14:6)

Zatímco paraša začíná Ja'akovovým odchodem z Kenaanu, prorok Hošea se o této části Ja'akovova životního příběhu zmiňuje, když mluví o hříšných cestách jeho potomků – severních izraelských kmenů, které označuje jménem jednoho z nich: „Efrajim“. Ironií je, že z Ja'akovových potomků a praotců jednotlivých kmenů Efrajim v paraše Va-jece ještě nevystupuje (jeho otec Josef se teprve narodil).

Haftara je rozdělena do tří kapitol, z nichž každá má jedinečné poselství. Kontrast mezi 13. a 14. kapitolou je však obzvlášť výrazný. Kapitola 13 je společenskou a náboženskou kritikou severoizraelského království, kde Hošea ostře útočí na jeho chování, kterým se myslí opuštění Boha a jeho příkázání. Ve 14. kapitole, závěrečné kapitole knihy, však jeho prorocké poselství vyzývá k pokání a smíření.

Ve 13. kapitole Ozeáš hovoří o tom, jakou cenu zaplatí severní království za svou věrolomnost, těmito slovy: „Proto budou jako jitrní mračno a jako časná rosa, která mizí, jako plevy z mlatu rozptýlené a jako z komínu dým.“ (13:3) Stejně jako tyto přírodní úkazy bude i život lidí pomíjivý; jeden den tu budou a druhý den odejdou, aniž by zanechali stopu.

V následující kapitole se však rosa stává se symbolem Božího požehnání při smíření s lidem: „Budu Jisra'eli jako rosa, rozkvetete jako lilie a zapustí své kořeny jako Levanon.“ (14:6) Rosa zde představuje Boží požehnání, ze kterého bude lid živ, až bude obnoven jeho vztah s Bohem. Již dříve jsme mohli

vidět, že právě dostatek vláhy je symbolem konce utrpení a nástupem nové éry.

Midraš si tohoto zdánlivého rozporu samozřejmě všiml: Svatý, buďž požehnan, řekl prorokům: „Jděte a obdarujte Jeruzalém útechou.“ Hošea ho tedy šel utěšit. Jeruzalém řekl: „Co máš pro mě?“ On řekl: „Budu Jisra'eli jako rosa.“ Jeruzalém mu odpověděl: „Cožpak jsi včera neřikal, že ‚Proto budou jako jitrní mračno a jako časná rosa, která mizí‘, a teď říkáš toto? Čemu mám věřit? Tomu prvnímu, nebo tomu druhému?“ Proroci tedy přichází nabídnout Boží útěchu, ale Jeruzalém není přesvědčen. Je Boží přízeň požehnaním, nebo je ve skutečnosti prokletím? Je to něco, co v jinak neplodném prostředí přináší hojnost a naplnění, nebo je to něco přechodného, co nás akorát připravuje na opakovaná zklamání?

Možná něco podobného proběhlo hlavou i naší pramatce Rachel, když žádala svého muže o syny se slovy „Dej mi syny, a jestli ne, jsem mrtvá!“, aby nakonec při porodu jednoho z nich skutečně zemřela.

V midraši se nakonec proroci za Jeruzalém přimluvili, Jeruzalém si i přes počáteční váhání vybral Boha, zvolil si důvěřovat mu, a Bůh mu tuto důvěru oplatil tím, že to, co mělo symbolizovat zánik a zmar, se stalo prostředkem jeho požehnání.

Možná nám tím chtěl naznačit, že to, co se může na první pohled zdát jako prokletí, můžeme obrátit v požehnání – závisí to ale do značné míry na našem rozhodnutí a našich úmyslech.

